

Lage drempels zitten tussen onze oren

chris.marchand@oranje.be

Zoals aangekondigd in de vorige nieuwsbrief willen wij inzoomen op één van onze kernwaarden die 40 jaar na het ontstaan van Oranje nog altijd brandend actueel is. Ook dit keer grasduinden wij in onze archieven en vonden wij teksten terug die vandaag nog steeds de essentie van ons streven bevatten.

Waarom vindt Oranje laagdrempeligheid zo belangrijk?

Ik vond een tekst terug van Chris Saelens in het eerste nummer van de Oranjekrant in 1981 die daar vreemd genoeg, ook voor vandaag, een treffend antwoord op geeft.

Naar aanleiding van het internationale jaar van de gehandicapte mens schreef Chris Saelens het volgende:

De wereld van de gehandicapte mens is voor zeer vele valide mensen – zonet voor de meeste – een vreemde en bevreemdende wereld. Wij (= oranje) heffen deze vreemdheid en bevreemding niet op door allerhande betuttelende en paternalistische acties, hoe goed deze ook mogen bedoeld zijn. Integendeel daardoor groeit de afstand tussen de gehandicapte en de valide. De gehandicapte wordt een beetje een object (voorwerp) die men in zijn isolement (zijn alleen staan) bevestigt en die men verplicht tot dankbaarheid. De valide daarentegen voelt zich veilig in zijn rol en zelfvoldaan, zonder persoonlijke inzet. Het jaar van de gehandicapte mens mag dus in geen geval bedoeld zijn voor dergelijke acties.

Integendeel, wij moeten dit jaar aanwenden als een hefboom om de afstand tussen validen en gehandicapten te overbruggen, om de gehandicapte terug de plaats te geven waar hij recht op heeft, namelijk in ons midden en niet langs de kant.

De plaats die mensen ten aanzien van mekaar innemen, daar begint het mee. De stad, de gemeente waar mensen samen hun leven uitbouwen, daar gebeurt het. Doordat

“Ik ga naar de eerste die ik tegen kom, ofwel is het Christ, of Koen, of Tineke. Voor mij is dat geen verschil”

Isabel

Oranje doorheen de jaren organisch meegroeide met vragen van mensen, zijn wij als organisatie uitgegroeid tot een ruim netwerk van vele kleine initiatieven. Daardoor ontspint dat ‘samen leven’ zich iets meer vanzelfsprekend. In de Oranjekrant van 1993 (De Sociale dienst, rode draad doorheen Oranje) lezen wij in het artikel van Hilde Schotte

Oranjes dienstverlening is laagdrempelig doordat honderden medewerkers (professionelen en vrijwilligers) bij zoveel verschillende werkingen betrokken zijn. En doordat de projecten zo ruim verspreid zijn.”

Ontstaat ‘laagdrempeligheid’ dan door te verstrengelen met de samenleving?

Bereikbaarheid is een troef, maar is het voldoende??

Volstaat het om bekend te maken dat Oranje op verschillende locaties dagelijks bereikbaar is, en dat er altijd iemand klaar staat om te luisteren? Het is immers niet omdat je deur open staat dat er ook iemand naar binnen komt. In onze zoektocht hebben wij onze openingsuren in de Kave uitgebreid tot 20u. Tussen oktober en december kregen wij echter niet één vraag binnen. Waarna wij beslisten om terug op de gebruikelijke kantooruren open te zijn. Hoe kom je er als organisatie achter wat je moet doen om mensen de weg te helpen vinden? Welke handvaten zijn nodig, is er een toverformule?

Bij de start van de Passage in de lente van 2001 schreven Guido Jacobs en Katrien De Baets een tekst in de Oranjekrant, die voor de medewerkers van De Kave zeer herkenbaar is.

Het huis krijgt een brede voordeur en een lage drempel, letterlijk en figuurlijk. Zodat iedereen zich vrij voelt om er eens binnen te wippen. Je kunt er elke dag even langslopen of één keer en dan nooit meer. Je kunt een afspraak maken maar je kunt er ook komen schuilen als je toevallig in de buurt bent en het begint te regenen...

In het huis kun je terecht met al je vragen. Wij gaan ervan uit dat er geen domme of nutteloze vragen bestaan. Kom dus op met die vragen! Durf je niet? Dan vraag je toch gewoon aan de mensen van het huis om je te helpen durven!

“Heb je een vraag, stel ze maar”... Is dat voldoende?

Is het zo dat je huis laagdrempelig is als iedereen met om het even welke vraag er op elk moment terecht kan? Dit blijft natuurlijk niet voor niks hét uitgangspunt voor Oranje. Onze leuze “heb je een vraag, stel ze maar” is voor al onze medewerkers, professionelen en vrijwilligers, een engagement, een resultaatsverbintenis. Het is ondraaglijk om aan vragen van mensen voorbij te gaan.

Ontmoeting is doorheen de voorbije 40 jaar een middel gebleken om laagdrempeligheid te realiseren. Door een plek aan te bieden waar mensen met een beperking andere mensen kunnen ontmoeten die ze graag hebben, waarmee ze kunnen praten of samen leuke dingen doen, creëer je een gevoel van samen-zijn. Dit maakt dat mensen met hun zorgen en vragen over de brug kunnen komen. De clubavonden in de Rode Haanstraat en de baravonden op vrijdagavond in de Kave bieden, met 30 jaar er tussen in, net hetzelfde antwoord.

En... gaat laagdrempeligheid vandaag niet nét iets verder?

Moeten wij professionelen niet een zekere nederigheid aan de dag leggen in het spreken over laagdrempeligheid? Is het niet iets dat zich afspeelt in onze hoofden? Daarom ging ik op zoek naar hoe mensen met een beperking aankijken tegen drempels. Bestaan drempels ook in hun beleving? Ik ging ik op bezoek in het Dagcentrum van Sijsele met in mijn achterhoofd een aantal vragen.

Ik zette mijn voelspriet open en kwam tot de vaststelling dat zij in de eerste plaats met hun vragen bij hun familie terecht kunnen. Daar waren ze het bijna unaniem over eens. “Ik ga altijd naar mijn ouders” begint Kevin, “en ik naar mijn tante”, zegt Christof, “En ik mag altijd aan Dorine (van de thuisbegeleidingsdienst Start, nvdr) iets vragen, zij komt elke woensdag naar mijn huis” verklaart Dirk stellig. “Ik ga ook naar mijn ouders, maar ik durf dat niet altijd”. En op mijn vraag wat ze dan doen, worden de schouders opgehaald. “Ik kan dat niet zeggen” knikt Kirsty, “ik begin te wenen, en dan komt er altijd iemand bij me zitten.” Evy zegt schoorvoetend “Het is ook zo moeilijk om te zeggen wat je wil, wat je probleem is, het lukt niet altijd om de woorden te vinden”.

Christof: "Als ik iets moet vragen, ga ik naar mijn tante"

Niet goed kunnen uitleggen wat je voelt en wat je wil, ja dat is toch wel ambetant! Zo komen we terecht op het onderwerp 'leven met een beperking'. Wat is eigenlijk het verschil tussen mensen met en zonder? Zij verwoorden het zo: *"Mensen zonder beperking kunnen veel meer hun plan trekken, ze kunnen meer dan wij. Wij hebben meer hulp nodig en soms ook een duwtje in de rug."* Als ik doorvraag naar wat voor hen een duwtje in de rug kan zijn, dan zegt Hubert meteen heel duidelijk *"Soms zie ik het niet zetten en als ze dan een goed babbeltje met mij doen, gaat het seffes weer beter."* Maar Karen zegt, *"met mij moeten ze dan niet babbelen. Ik heb liever dat ze wat achter mijn vossen zitten, dan schiet ik vanzelf weer in gang."* Er komt meteen veel bijval, *"als we kunnen werken, dan zijn we gelukkig!"*

Op mijn vraag wat Oranje voor hen kan doen, omdat ze gemakkelijker hun vragen zouden kunnen stellen, komt er eigenlijk geen antwoord. Veel te moeilijke vraag! Dus begin ik weer van vooraf aan. Bij wie kunnen ze in Oranje terecht, wie spreken ze aan als ze met een vraag of een probleem zitten. Isabel zegt *"Bij de eerste die ik tegen kom, ofwel is het Christ, of Koen, of Tineke. Voor mij is dat geen verschil"*. Maar voor Evy is dat anders, *"Ik wacht liever tot er een begeleidster is die mij goed kent."*

Karen: "Met mij moeten ze dan niet babbelen. Ik heb liever dat ze wat achter mijn vossen zitten."

Gino loopt dan weer zonder moeite binnen bij de sociale dienst. *"Ik kan goed spreken met Katrien"*, glundert hij, *"En ik mag altijd langskomen"*. Het is duidelijk dat voor de meesten de mensen van de sociale dienst wel gekend zijn, maar dat het niet zo evident is om naar hen toe te gaan, of om een afspraak te maken. *"Nu ze in de Kave zitten, is dat wel gemakkelijker dan vroeger, maar ze hebben natuurlijk niet altijd tijd."* Ik verzeker hen dat er in de Kave altijd iemand even kan luisteren.

Wat hebben we vandaag geleerd?

Dat laagdrempeligheid verdorie voor iedereen moeilijk te bevatten is. Dat het een zoektocht blijft. Zowel voor professionals als voor mensen met een beperking. Want als we niet in een wereld willen leven die opgesplitst is tussen 'zij' en 'wij', dan hebben we daar allemaal een opdracht in! In Oranje willen we alleszins werk maken van goede contacten tussen mensen mét en zonder beperking. Wij willen samen, schouder aan schouder, op weg gaan. Als partners, op zoek naar een zo goed mogelijk antwoord. Samenwerken is een werkwoord. Bouwen aan lage drempels ook.

Uit het gesprek met de mensen van het dagcentrum heb ik héél goed begrepen dat je lage drempels vooral vindt onder mensen die mekaar zeer goed kennen. Bij mensen met een vertrouwd gezicht, mensen die jouw gevoeligheden kennen, mensen die op het juiste moment in je buurt zijn. Mensen die bovendien alert zijn voor je signalen, die voelen dat je met iets worstelt, over iets piekert.

Dé uitdaging voor ons, begeleiders, ouders, vrienden van mensen met een beperking, is het ontwikkelen van dat zesde zintuig, om zo hun noden en vragen aan te voelen en helpen woorden te geven. Want voor de meeste mensen met een beperking is het supermoeilijk om de vraag uit zichzelf te stellen.

We hebben geleerd dat het creëren van lage drempels voor iedereen anders moet, dat het iets heel individueel is, en dat "het zoeken" zelf ons de juiste richting aanwijst. Want er is geen recept dat voor iedereen werkt. En het is nooit af. Laagdrempeligheid ontstaat daar waar mensen oog hebben voor elkaar, waar kansen gegeven worden en tijd vrij gemaakt wordt voor ontmoeting, voor gesprek, voor samen zijn. Zo eenvoudig, en misschien net daarom geen evidentie. Want de drempels zitten tussen onze oren.